

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ БАДМІНТОНІСТІВ ЧОЛОВІЧОЇ ПАРНОЇ КАТЕГОРІЇ

Олександр ЧАКАЛОВ, Іван КАРАТНИК

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів, Україна

ANALYSIS OF METHODS OF TECHNICAL AND TACTICAL TRAINING FOR MALE DOUBLES BADMINTON PLAYERS

Oleksandr CHAKALOV, Ivan KARATNYK

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine

Анотація.

Мета роботи — проаналізувати методи вдосконалення техніко-тактичної підготовки бадмінтоністів чоловічої парної категорії.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури, даних мережі «Інтернет»; соціологічні методи (опитування за допомогою анкетування); методи математичної статистики. За результатами опитування, наявні програми підготовки спортсменів потребують оновлення й модернізації. Серед методів, які можуть бути найбільш ефективними для вдосконалення техніко-тактичної підготовки, на думку респондентів, — це індивідуальні заняття вдосконалення техніки, змагальний метод, практика ігор із різними партнерами, аналіз відеозаписів ігор, техніко-тактичні навчальні ігри, тактичне моделювання, зворотний зв'язок і рефлексія, навчальні семінари та майстеркласи. Серед інноваційних методів тренери використовували механізми для накидання воланів та різні давачі. Це свідчить про високий інтерес до технологічних рішень в процесі вдосконалення техніко-тактичних навичок бадмінтоністів. Також помітно, що значна частина тренерів застосовує вправи, що

Abstract.

The purpose of this study is to examine the state of development and ways to improve the technical and tactical training of male doubles badminton players. **Research methods:** theoretical analysis and synthesis of scientific and methodological literature and online data; sociological methods (survey); methods of mathematical statistics. According to the survey results, existing athlete training programs require updates and modernization. The most effective methods for improving technical and tactical training include: individual technical improvement sessions, the competitive method, practicing games with different partners, video analysis of matches, technical and tactical training games, tactical modeling, feedback and reflection, educational seminars, and masterclasses. Among innovative methods, coaches have used shuttlecock launching mechanisms and various sensors, indicating a high interest in technological solutions for improving badminton players' technical and tactical skills. Additionally, a significant number of coaches incorporate elements from other sports and video analysis. According to coaches, the following aspects of technical and tactical training need improvement:

використовують в інших видах спорту, та відеоаналіз. На думку тренерів, потребують удосконалення такі аспекти техніко-тактичної підготовки, як техніка виконання ударів (висота приймання волана, положення ракетки тощо); тактичні рішення гравців (стосується взаємодії гравців і вибору точки прильоту волана); подачі та прийому подачі; тактичні рішення впродовж перших трьох ударів розіграшу; атаквальні дії спортсменів; дії спортсменів у захисті; положення ніг і ракетки гравців упродовж розіграшу. Методи, які найчастіше використовують тренери: аналіз ігор зі спортсменами (проведення лекцій, дискусій тощо); накидання воланів (багатоволанка); вправи на вдосконалення технічних навичок спортсменів; вправи на розвиток фізичних показників (сили, швидкості, спритності, витривалості тощо); ігровий метод; змагальний метод. Також респондентам було запропоновано методи й аспекти техніко-тактичної підготовки, на які треба звернути увагу під час планування тренувального процесу: морфофункціональні показники й особливості тілобудови кожного гравця; взаємодія гравців на корті в парній грі; аналіз слабких сторін суперника; потреба в спеціалізованій літературі з техніко-тактичної підготовки бадмінтоністів; психологічна взаємодія і розуміння між гравцями в парі; застосування ігор і вправ, що розвивають кмітливість.

Ключові слова: бадмінтон; удосконалення; парна чоловіча категорія; опитування.

refinement of stroke techniques (shuttlecock reception height, racket position, etc.); players' tactical decisions (interaction between players and shuttlecock placement); serve and return techniques; tactical decisions during the first three strokes of a rally; offensive actions; defensive positioning and movements; players' footwork and racket positioning throughout rallies. The most commonly used training methods include: game analysis with athletes (lectures, discussions, etc.); shuttlecock feeding drills (multi-shuttle drills); exercises for improving athletes' technical skills; exercises for developing physical attributes (strength, speed, agility, endurance, etc.); game-based training methods; the competitive method. Additionally, survey respondents highlighted key aspects of technical and tactical training that should be considered when planning the training process: morphofunctional indicators and individual characteristics of each player; player interaction on the court in doubles play; analysis of opponents' weaknesses; the need for specialized literature on badminton technical and tactical training; psychological interaction and understanding between doubles partners; the use of games and exercises that enhance strategic thinking.

Keywords: badminton; improvement; male doubles category; survey.

Вступ. Постановка проблеми. Техніко-тактична підготовка є однією з найважливіших частин тренування в спорті. Парна категорія не тільки потребує володіння основами техніки й тактики бадмінтону, а й має враховувати специфіку командної гри, зіграності партнерів, їх взаєморозуміння та комунікації, а також прийомів і комбінацій, які властиві саме парним матчам.

Дослідження виконано в межах плану науково-дослідної роботи кафедри спортивних та рекреаційних ігор Львівського державного університету фізичної культури

імені Івана Боберського на 2021–2025 рр. «Удосконалення системи підготовки кваліфікованих спортсменів в ігрових видах спорту на різних етапах багаторічного удосконалення».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Автори Л. Хенслі, Д. Пауп (Hensley L. D., Paup D. C., 1979) за допомогою опитування респондентів досліджували травми в бадмінтоні. Для дослідження типу й частоти травм, які, імовірно, виникатимуть під час гри в бадмінтон, розроблено опитувальник. Участь у бадмінтоні призвела до відносно

невеликої кількості травм, більшість з яких були судомами, мозолями, розтягненнями зв'язок кінцівок [9].

Аналіз публікації І. Каратника, О. Гречанюк (2008) показує, що автори провели анкетування тренерів із бадмінтону, серед запитань були такі: вік опитаних; стаж роботи тренером; тренерська кваліфікація респондентів; які тести використовують для контролю рівня швидкісно-силової підготовленості [1].

Автори О. В. Прус, В. М. Лабскір (2009) проводили експертне опитування рейтингового обчислення змагань та аналізували системи обчислення українського й світового рейтингу спортсменів [2]. Факторне опитування стосовно моральних намірів гравців-бадмінтоністів здійснили науковці Е. Де Веґенер, Б. Констандт, С. Ван Дер Хувен, А. Віллем (E. De Waegeneer, B. Constandt, S. Van Der Hoeven, A. Willem, 2019). Завдяки цьому дослідженню одержано інформацію про моральні наміри спортсменів-бадмінтоністів за допомогою вивчення особистих і контекстуальних детермінант (чинників) [7].

Добробут парабадмінтоністів і їх потенційні психосоціальні детермінанти, включно зі шкалою вимірювання спортивної ідентичності (AIMS), шкалу короткої стійкості (BRS) і шкалу задоволеності життям (SWLS), досліджували науковці С. Гох, В. Лінг, Дж. Куан, Л. Чонґвей, Е. Лінг (Goh S. L., Ling W., Li L., Kuan G., Chongwei L., Ling E., 2024). Автори встановили, що задоволення життям, роботою та особистістю є важливими предикторами якості життя спортсменів [8].

Мотиваційні чинники, що впливають на відвідування молодим поколінням бадмінтонних матчів, засобами опитування досліджували С. Шукор, Н. Шаріф, М. Алві (S. A. Shukor, N. M. Sharif, M. K. Alwi, 2024). Це дослідження підкреслює важливість залучення молоді до змагань із бадмінтону для сприяння стійкому інтересу й участі в ініціативах спортивного туризму [11].

У сучасних напрямках наукових досліджень у бадмінтоні звертають увагу на його розвиток у світі та на різні сторони підготовки. Аналіз особливостей бадмінтону як виду спорту, досліджували Д. Кабелло,

Х. Гонсалес-Бадільйо (D. Cabello, J. González-Badillo, 2003). У дослідженнях автори описали: енергетичні потреби, часову структуру й рухи в бадмінтоні, які вказують на рівень продуктивності. Концентрацію лактату в крові вимірювали відбивним фотометром. Максимальну й середню частоту серцевих скорочень реєстрували за допомогою пульсометра. Часовий склад і дії під час матчів визначали за відеозаписами. Результати їхніх досліджень свідчать, що бадмінтон характеризується повторюваними зусиллями алактичної природи (без значного нагромадження лактату) та великої інтенсивності, які безперервно виконують упродовж усього матчу [6].

Автори П. Абіан, Х. Абіан-Вісен, Х. Сампедро (P. Abián, J. Abián-Vicén, J. Sampedro, 2012) досліджували антропометричний аналіз симетрії тіла гравців у бадмінтоні. Мета дослідження полягала в тому, щоб перевірити, чи існують відмінності між домінантною та недомінантною сторонами антропометричних вимірювань у бадмінтоністів, а також з'ясувати, чи може частина тіла, на якій проводять вимірювання, впливати на розрахунок складу тіла й особливості соматотипу. За результатами дослідження, у бадмінтоністів високого рівня є асиметрія тіла, бо наявні відмінності в поперечних розмірах кісток між домінантною та недомінантною сторонами [5].

Для високих спортивних результатів у бадмінтоні, крім удосконалення техніко-тактичної та фізичної підготовки, потрібно звертати увагу також на здібності й задатки спортсменів та їхні морфофункціональні модельні характеристики. Автори Я. Яворський, М. Жак (J. Jaworski, M. Žak, 2015) досліджували морфофункціональні моделі, що визначають рівень спортивної працездатності юних бадмінтоністів. Дослідження містили базові антропометричні вимірювання, комп'ютерні тести, що аналізували рухові координаційні здібності, рухові навички, включно зі швидкістю, силою та витривалістю [10].

Вплив бадмінтону як засобу оздоровчо-рекреаційної діяльності на здоров'я студенток досліджували О. Сутула, А. Невелика, Ю. Чуча (2021). В учасників експерименту визначали антропометричні показники

(масу тіла, зріст стоячи, силу м'язів згиначів кисті), фізіологічні показники (життєву ємність легень, ЖЄЛ). Оцінювали фізичну працездатність студенток та ефективність їхньої дихальної системи, використовуючи проби Руфф'є, Штанге, Генча. Рівень їхнього здоров'я оцінювали за методикою О. Пирогової [4]. Способи впровадження варіативного модуля «Бадмінтон» як одного з модулів навчальної програми Нової української школи (НУШ) досліджувала А. Сірик (2022) [3].

Комплексне дослідження категорій у бадмінтоні, їхніх техніко-тактичних характеристик, профілів і впливу навантаження, здійснювали Б. Віната, Дж. Брокхаген, Т. Априантоно та М. Хоппе (B. Winata, J. Brochhagen, T. Apriantono, M. Hoppe, 2025). Згідно з результатами їхнього дослідження, наявні відмінності в тренуваннях спортсменів залежно від ігрових категорій у бадмінтоні, оскільки кожна категорія висуває особливі вимоги до гравців. Тож кожна категорія потребує певних тренувань і процедур тестування, що варто враховувати науковцям і тренерам [12].

Аналіз наукової та методичної літератури виявив актуальність таких досліджень на сучасному етапі розвитку бадмінтону.

Мета дослідження — аналіз методів удосконалення техніко-тактичної підготовки бадмінтоністів чоловічої парної категорії.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури, даних мережі «Інтернет»; соціологічні методи (опитування за допомогою анкетування); методи математичної статистики. В анкетуванні взяло участь 27 тренерів із бадмінтону. Опитування проведено 2024 року.

Виклад основного матеріалу. Анкета складалася з трьох частин: вступу, який підкреслював важливість даних досліджень; демографічної частини, яка надавала основну інформацію про кваліфікацію та рівень професійності респондентів; та основної частини, де були запитання про наявні програми тренувань, а також методи й засоби тренувань у парній чоловічій категорії.

Відповідно до результатів першої частини опитування, середній вік тренерів становить 36 років, що вказує на наявність

і молодих спеціалістів, і досвідчених професіоналів у цій галузі. Віковий діапазон учасників варіюється від 22 до 67 років, що відображає широку демографічну представленість в опитуванні.

Гендерний розподіл учасників був досить рівномірним: 13 чоловіків (48 %) і 14 жінок (52 %). Це показує, що тренерська діяльність у бадмінтоні приваблює представників обох статей у майже рівній пропорції, що створює сприятливі умови для обміну досвідом і різнобічного аналізу підходів до підготовки спортсменів.

Серед опитаних респондентів переважна більшість (85 %) має освіту, безпосередньо пов'язану з фізичною культурою, спортом або тренерською діяльністю, що вказує на їхню спеціалізацію в цих сферах. Розподіл стажу роботи серед респондентів доволі різний, але помітно переважають тренери з досвідом понад 10 років. Це може впливати на загальну тенденцію до консервативних, класичних методик і водночас свідчити про високий професійний рівень опитаних фахівців у контексті техніко-тактичної підготовки бадмінтоністів чоловічої парної категорії (рис. 1).

Відповідь на запитання, що стосувалося тренерської кваліфікації, дає змогу оцінити рівень професійної підготовки тренерів, які взяли участь в опитуванні. Відповіді відображають широкий спектр професійного досвіду й компетентності серед респондентів, забезпечуючи різноманітність поглядів і багатогранність даних для подальшого аналізу стану й перспектив удосконалення техніко-тактичної підготовки гравців (рис. 2).

Відповіді щодо оцінки ефективності чинної програми підготовки спортсменів (програми ДЮСШ) свідчать, що вона потребує перегляду й удосконалення відповідно до сучасного розвитку бадмінтону. Результати опитування вказують на потребу оновлення програми для ДЮСШ. Це підкреслює потребу в оновленні й модернізації методик тренувань, а також визнанні цінності власного досвіду тренерів як важливого інструменту в підготовці спортсменів (рис. 3).

Виокремлено такі методи, які можуть бути найбільш ефективними для вдосконалення техніко-тактичної підготовки: аналіз

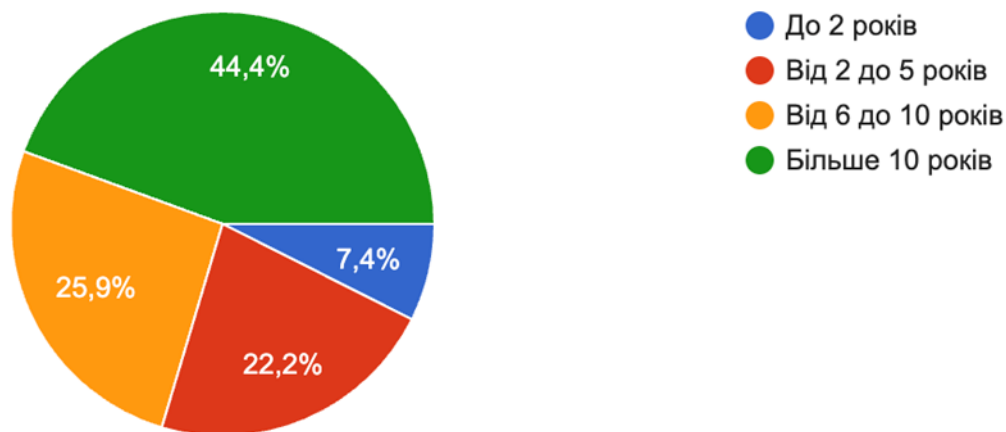

Рис. 1. Стаж роботи тренерів (n = 27)

Рис. 2. Кваліфікація тренерів із бадмінтону (n = 27)

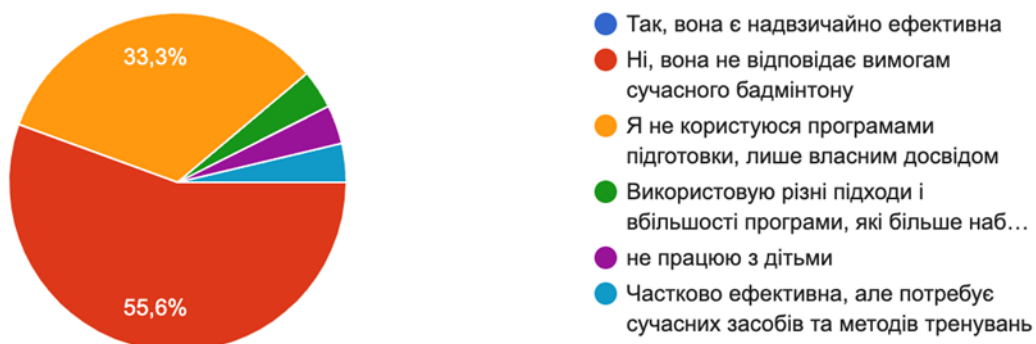

Рис. 3. Думка тренерів про користь наявної програми підготовки (n = 27)

відеозаписів ігор; індивідуальні заняття з удосконалення техніки; техніко-тактичні навчальні ігри; тактичне моделювання; психологічна підготовка; змагальні методи; практика ігор з різними партнерами; навчальні семінари та майстеркласи; зворотний зв'язок та рефлексія. Респонденти зазначали балами відповіді від 1 до 5,

де 5 — найбільша ефективність методу. Загалом, одержані результати середніх значень такі: середня оцінка значущості методу аналізу відеозаписів ігор — 3,96 бала (10 із 27 тренерів вважають цей метод одним із найефективніших); середня оцінка значущості методу індивідуальних занять з удосконалення техніки становить 4,48

бала, що підкреслює його високу ефективність (17 із 27 тренерів оцінюють цей метод як один із найефективніших); середня оцінка значущості методу техніко-тактичних навчальних ігор дорівнює 3,9 бала, що свідчить про досить високу ефективність у підготовці спортсменів (9 із 27 тренерів оцінюють цей метод як один із найефективніших); середня оцінка значущості методу тактичного моделювання — 3,9 бала; середня оцінка значущості методу психологічної підготовки — 4,3 бала, що свідчить про високу ефективність цього підходу в процесі підготовки спортсменів (15 тренерів виставили методу найвищу оцінку); середня оцінка використання змагального методу становить 4,3 бала, більшість тренерів високо оцінила цей метод, дала йому 5 і 4 бали (20 тренерів); середня оцінка використання методу практики ігор із різними партнерами відповідає 4 балам (5 балів виставили 13 тренерів); відгуки тренерів щодо методу відвідування навчальних семінарів та майстеркласів показали різноманітні результати (середня оцінка 3,3 бала); використання методу зворотного зв'язку та рефлексії отримало середню оцінку 3,85 бала з 5 можливих (5 балів виставили 10 тренерів).

Наступне запитання стосувалося інноваційних методів або підходів, які тренери вже впровадили у свої тренування. Щоб полегшити аналіз, відповіді поділили на категорії залежно від видів нововведень:

1. Використання вправ з інших видів спорту:

- вправи з гімнастики та легкої атлетики;
- вправи й інвентар, що застосовують в інших видах спорту, для вдосконалення дій бадмінтіста (тенісні м'ячі для тренування реакції спортсмена, легкоатлетичні вправи, баскетбол, футбол, хокей);
- вправи в тренажерному залі, щоб поліпшити вибухові й силові показники спортсменів.

2. Використання спеціалізованих механізмів для накидання воланів.

3. Давачі й новітні технології:

- давачі для переміщень;
- використання давачів, щоб оцінити реакцію спортсменів;

- використання давачів для вимірювання частоти серцевих скорочень;
- використання можливостей штучного інтелекту.

4. Відеоаналіз і педагогічні спостереження, рефлексія.

Аналіз упровадження інноваційних методів у тренувальний процес свідчить, що найбільше тренери використовували механізми для накидання воланів і різні давачі. Це підтверджує високий інтерес до технологічних рішень у процесі вдосконалення техніко-тактичних навичок бадмінтістів. Також помітно, що значна частина тренерів звертається до використання вправ інших видів спорту й застосування відеоаналізу.

Наступне запитання — суб'єктивне оцінювання рівня тактичної освіченості спортсменів кожного тренера. Більшість тренерів (10) відзначила, що їхні спортсмени є освіченими й здатні обирати правильні дії щодо розвитку подій у розіграві. Це підкреслює високий рівень тренуваності й тактичної підготовленості, актуальність та ефективність наявних методик підготовки. Тренери оцінили своїх гравців як таких, що добре розуміють тактичні вимоги й можуть адаптуватися до різних ситуацій на корті. Водночас дев'ять тренерів вважають, що їхні спортсмени потребують оновлення знань та актуалізації тактичних вимог. Це свідчить про потребу в постійній роботі над тактичним складником тренувального процесу, що зумовлено стрімкими змінами в тактичних підходах і потребою підвищити рівень технічних і тактичних навичок гравців. Шість тренерів повідомили про змішані результати, зазначаючи, що деякі спортсмени в їхніх командах є освіченими, тоді як інші потребують додаткової підготовки. Цей варіант вказує на неоднорідність рівня тактичної підготовки в командах, що потребує індивідуалізованого підходу до навчання та розвитку кожного спортсмена. Один тренер відзначив, що його спортсмени тепер перебувають на стадії розвитку, що є характерним для юніорів. Це свідчить про поступовий прогрес у їхній тактичній освіченості й підкреслює важливість надання відповідної уваги тактичній підготовці на ранніх етапах розвитку гравців. Також один тренер оцінив своїх спортсменів як неосвічених

у тактиці, що вказує на відсутність зацікавлення або недостатній рівень підготовки. Це підкреслює важливість мотиваційних та освітніх заходів для стимулювання інтересу до тактичних аспектів гри.

Загалом результати аналізу демонструють, що тренери визнають важливість тактичної підготовки й докладають зусиль для розвитку цього аспекту тренувань. Однак наявна потреба в індивідуалізації підходів і постійному оновленні знань, щоб кожен спортсмен міг досягнути високого рівня тактичної освіченості. Різноманітність оцінок також свідчить про те, що тактична підготовка є складним і багатогранним процесом, який вимагає особливої уваги й ресурсів (рис. 4.).

Наступне запитання стосувалося аспектів техніко-тактичної підготовки парних гравців, які потребують вдосконалення. Респонденти могли поставити оцінку кожному з названих аспектів гри. Можна було обрати більше ніж один варіант відповіді. Запропоновані аспекти підготовки оцінювали від 1 до 5 балів. Серед вказаних аспектів підготовки в анкеті було зазначено такі: техніка виконання ударів (висота приймання волана, положення ракетки тощо); тактичні рішення гравців (стосується взаємодії гравців та вибору точки прильоту волана); подача та приймання подачі; тактичні рішення впродовж перших трьох ударів розіграшу; атакуючі дії спортсменів; дії спортсменів у захисті; положення ніг і ракетки гравців упродовж розіграшу.

Тренери оцінили потребу спортсменів удосконалити техніку виконання ударів (висота приймання волана, положення ракетки

тощо) середнім балом 3,58 і вважають, що техніка виконання ударів є важливим елементом, який потребує систематичного вдосконалення, хоча рівень необхідності цього вдосконалення може різнитися залежно від конкретних умов і рівня підготовки гравців.

Удосконалення потребують тактичні рішення гравців (стосується взаємодії гравців і вибору точки прильоту волана). Погоджуються з цим 17 респондентів, які виставили максимальні бала. Середня оцінка за цим критерієм становила 4,38 бала. Отже, загалом тренери визнають важливість тактичних рішень у парних іграх і потребу їх постійного вдосконалення. Це свідчить, що багатьом гравцям варто зосередитися на цьому аспекті, щоб досягти вищих результатів на змаганнях.

Середній бал 4,12 демонструє значну важливість подачі й приймання подачі в техніко-тактичній підготовці парних гравців. Найпопулярнішою оцінкою серед респондентів є 5 балів, яку поставили 17 респондентів. Це вказує, що більшість тренерів вважають подачу та приймання подачі надзвичайно важливими для гравців, адже точність подачі й приймання подачі впливають на результат гри, особливо в парних змаганнях.

Важливість тактичних рішень упродовж перших трьох ударів розіграшу відзначили максимальними балами 16 тренерів. Середній бал 4,26 свідчить, що цей аспект техніко-тактичної підготовки парних гравців є важливим і водночас потребує вдосконалення.

На важливість удосконалення атакуючих дій спортсменів вказує середній бал 3,96. Імовірно, цей аспект техніко-тактичної

Рис. 4. Оцінка рівня тактичної освіченості спортсменів (n = 27)

підготовки парних гравців, на думку тренерів, є не ключовим для їхніх гравців, але значно впливає на якість гри. Найчастіше респонденти виставляли оцінку 4. Її поставили 10 респондентів, тобто значна кількість тренерів вважає атакувальні дії важливими, але вони не завжди потребують пріоритетного вдосконалення.

Аспект техніко-тактичної підготовки парних гравців, який, за твердженням опитаних, є дуже важливим (середній бал 4,23), — дії спортсменів у захисті. Тренери усвідомлюють, що хороший захист може значно поліпшити результати й допомогти досягти більш високих досягнень у бадмінтоні. Ураховуючи це, тренування повинні містити спеціальні вправи для розроблення та зміцнення техніки захисту, а в парних категоріях доповнюватися парною взаємодією в захисті.

Важливість удосконалення положення ніг і ракетки гравців упродовж розіграшу респонденти оцінили середнім балом 3,8. Загалом 10 респондентів оцінили його на 5 балів, це вказує на те, що тренери розуміють важливість правильного положення ніг і ракетки впродовж розіграшу для досягнення вищої ефективності в грі. Опитування виявило, що більшість респондентів визнає значущість положення ніг і ракетки гравців упродовж розіграшу для успіху в змаганнях. Приділяючи більше уваги цьому аспектові в тренувальному процесі, можна підвищити загальну ефективність гри, уникнути базових помилок і досягти високих спортивних результатів.

Серед запитань анкети було таке: «Які методи техніко-тактичної підготовки використовують тренери найчастіше для підготовки своїх спортсменів?». Кожен респондент міг поставити оцінку на будь-який із запропонованих методів, респонденти могли обрати більше ніж один варіант відповіді. Серед запропонованих методів підготовки в анкеті зазначено такі: аналіз ігор зі спортсменами (проведення лекцій, дискусій тощо); накидання воланів (багатоволанка); вправи на вдосконалення технічних навичок спортсменів; вправи на розвиток фізичних показників (сили, швидкості, спритності, витривалості тощо); ігровий метод; змагальний метод (проведення турнірів на тренуванні).

Метод аналізу ігор зі спортсменами (проведення лекцій, дискусій тощо) за результатами опитування показав, що думки тренерів стосовно його використання різняться. Шестеро тренерів оцінили цей метод на 5 балів, що вказує на високу частоту використання й важливість цього підходу в їхній щоденній роботі. Вони активно залучають гравців до обговорення, аналізу матчів і тактичних дискусій, вбачаючи у цьому ефективний спосіб підвищення тактичної грамотності спортсменів. Загалом середня оцінка 3,42 бала може свідчити про те, що метод аналізу ігор із застосуванням лекцій і дискусій не є критичним складником підготовки для багатьох тренерів, проте його використання може варіюватися залежно від конкретних умов, особливостей команди й особистих уподобань тренера. Для деяких тренерів цей метод є цінним, тоді як інші віддають перевагу більш практичним чи фізичним методам підготовки.

Метод накидання воланів (багатоволанка) надзвичайно поширений серед тренерів, оскільки 18 тренерів оцінили його на 5 балів, що свідчить про високу частоту використання цього підходу. Тренери, які поставили 5 балів, підкреслюють, що накидання воланів є одним із ключових складників їхніх тренувальних програм, оскільки дає змогу відпрацьовувати технічні елементи високої інтенсивності й точності. Серед тренерів існує консенсус щодо важливості методу накидання воланів у підготовці парних гравців. Про це свідчить його загальна оцінка, яка сягнула 4,46 бала. Це можна пояснити здатністю цього методу вдосконалювати фізичні й технічні навички гравців із використанням інтенсивного навантаження та роботи на точність. Ураховуючи значущість методу, його варто використовувати як один з елементів тренувальної програми для досягнення високих спортивних результатів.

Метод вправи на вдосконалення технічних навичок спортсменів, за результатами опитування, є дуже поширеним серед тренерів. Найвищу можливу оцінку 5 балів цей метод одержав від 14 тренерів, що вказує на те, що ці тренери часто використовують різноманітні вправи як важливий елемент своєї тренувальної програми. Вони

вважають цей метод ключовим інструментом для розвитку технічного арсеналу й підвищення майстерності своїх спортсменів. Оцінок 1 і 2 цей метод не одержав, що підкреслює його загальну важливість для всіх учасників опитування. Загальна оцінка становила 4,46 бала. Отже, різноманітні вправи на вдосконалення технічних навичок є важливим компонентом тренувального процесу для багатьох тренерів.

Метод вправи на розвиток фізичних показників (сили, швидкості, спритності, витривалості тощо) одержав найвищу оцінку 5 балів від 10 тренерів. Загальна середня оцінка дорівнювала 4 бала. Цей результат підкреслює, що вправи на розвиток фізичних показників мають важливе значення в планах підготовки для значної частини тренерів, проте існує певна різноманітність у підходах щодо їх використання.

Ігровий метод від 9 тренерів одержав найвищу оцінку 5 балів. Це свідчить, що ці тренери активно використовують ігровий метод як важливий елемент підготовки своїх спортсменів. Вони вважають цей підхід важливим для розвитку змагальних навичок і взаємодії між гравцями. Загальна середня оцінка методу становила 3,88 бала. Це свідчить, що ігровий метод є важливим елементом тренувального процесу для багатьох тренерів, хоча деякі тренери використовують помірно та в поєднанні з іншими методами без акценту на ігри.

Змагальний метод (проведення турнірів на тренуванні) досить поширений серед опитаних. Найвищі 5 балів цей метод одержав від дев'яти тренерів. Це вказує, що вони регулярно проводять внутрішні турніри, ураховують їх як один із ключових складників у підготовці спортсменів. Для них змагальні умови є важливими для розвитку ігрових навичок і стресостійкості гравців. Загальна оцінка цього методу становила 3,73 бала. Це підтверджує, що змагальний метод є суттєвою частиною тренувального процесу для багатьох тренерів.

У наступному запитанні було запропоновано додати методи чи аспекти техніко-тактичної підготовки, не враховані в опитуванні. Одержано відповіді, які, на думку тренерів, варто враховувати в тренуваннях спортсменів у парній категорії.

Запропоновано звернути увагу на морфофункціональні показники й особливості тілобудови кожного гравця. Тренери наголошують на важливості оцінювання та врахування фізіологічних і функціональних характеристик спортсменів під час планування тренувального процесу. Врахування індивідуальних фізичних параметрів дає змогу оптимізувати тренування й зменшити ризик травм.

Також відзначено важливість взаємодії гравців на корті в парній грі. Тренери підкреслюють потребу координації та розуміння між партнерами, що критично важливо для успішної гри. Уведення вправ, спрямованих на розвиток взаємодії, може значно підвищити ефективність гри в парному розряді. Тренери звернули увагу на потребу аналізу слабких сторін суперника. Вони зазначають, що детальний розбір гри суперників допомагає розробити ефективні стратегії гри й підготувати спортсменів до майбутніх змагань.

Деякі тренери відзначили нестачу спеціалізованої літератури з техніко-тактичної підготовки бадмінтоністів. Це ускладнює можливість оновлення знань тренерів, що також впливає на загальний рівень підготовки спортсменів. Психологічна взаємодія і розуміння між гравцями в парі також була згадана як важливий аспект підготовки.

Ігри та вправи, що розвивають кмітливість, також відзначили тренери. За рівних фізичних можливостей спортсменів перемогу здобуде той, хто зможе швидше й ефективніше реагувати на ігрові ситуації. Додавання таких вправ до тренувального процесу може сприяти підвищенню загального рівня гри.

Одне із запитань опитування стосувалося груп, із якими працюють тренери. З групами початкової підготовки та з навчально-тренувальними групами працюють 16 з 27 опитаних тренерів, 12 тренерів працюють із групами спортивного вдосконалення, а 7 тренерів — з групами вищої спортивної майстерності. Це вказує, що значна частина тренерів працює з групами спортивного вдосконалення та групами вищої спортивної майстерності й орієнтовані на підвищення рівня підготовки спортсменів до спорту вищих досягнень (рис. 5).

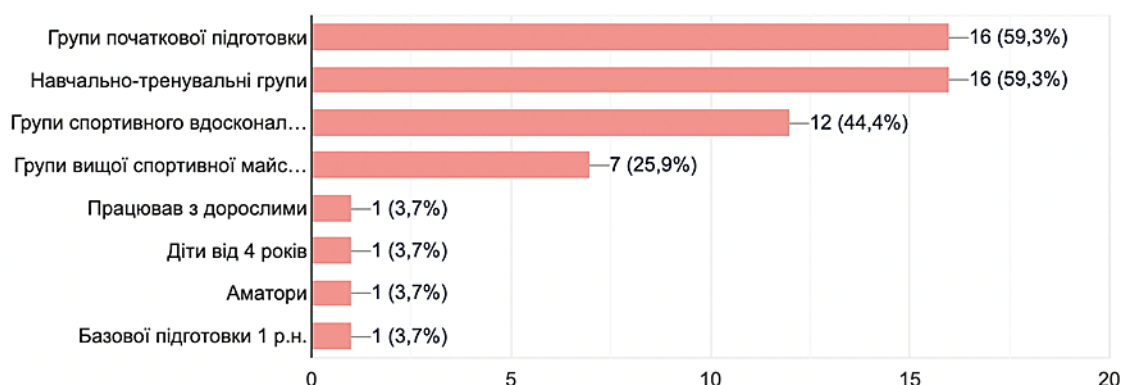

Рис. 5. Групи підготовки, з якими працюють респонденти (n = 27)

Обговорення результатів дослідження. Парна гра характеризується високою динамікою, швидкими розіграшами, скоординованими діями партнерів і миттєвим ухваленням рішень. Аналіз проведеного опитування виявив, що техніко-тактична підготовка бадмінтоністів чоловічої парної категорії відіграє вирішальну роль у досягненні високих спортивних результатів. Одним із ключових аспектів ефективної підготовки є використання різноманітних вправ, що імітують ігрові ситуації, сприяють підвищенню швидкості реакції, вибору ударів і комунікації між партнерами, тактичне моделювання. Це дає змогу гравцям не просто відпрацьовувати окремі удари, а навчатися застосовувати їх у контексті гри, ухвалювати правильні тактичні рішення й ефективно використовувати їх на корті. Важливу роль у сучасному тренувальному процесі відіграє відеоаналіз та рефлексія, що використовують тренери для індивідуалізації тренувань відповідно до потреб спортсменів. З новітніх підходів також активно використовують різні давачі, які доповнюють суб'єктивні спостереження тренера й допомагають точніше оцінювати стан і прогрес спортсменів. Подальші дослідження й інновації у сфері тренерської діяльності сприятимуть ще вищому рівню підготовки спортсменів, бо використання сучасних тренувальних методик із застосуванням новітніх технологій є основою для нових підходів удосконалення техніко-тактичної підготовки спортсменів.

Висновок. У межах проведеного дослідження, щоб оцінити стан техніко-тактичної

підготовки бадмінтоністів у чоловічій парній категорії, опитали тренерів із різним професійним стажем і кваліфікацією. Переважна більшість опитаних тренерів наголосила на потребі впровадження нових методів тренувань. Це вказує на їхнє бажання постійно оновлювати тренувальний процес, шукати нових, більш ефективних підходів. Значна кількість тренерів активно впроваджує інноваційні методи на тренуваннях, зокрема використовують різні давачі під час тренувань, спеціалізовані механізми для накидання воланів і впроваджують вправи з інших видів спорту, що робить тренування більш динамічними та результативними.

Щоб досягти високих спортивних результатів, треба впроваджувати інноваційні підходи й удосконалювати наявні методи підготовки. Загалом результати опитування підкреслили актуальність і потребу в постійній модернізації методів тренування спортсменів чоловічої парної категорії. Оцінювання тренерів та їхній досвід стануть основою для подальших досліджень і розроблення програм, що відповідатимуть сучасним вимогам та тенденціям у спорті.

За результатами опитування, на думку тренерів, до способів удосконалення техніко-тактичної підготовки бадмінтоністів чоловічої парної категорії можна зарахувати індивідуальні заняття з удосконалення техніки, змагальний метод, практику ігор із різними партнерами, аналіз відеозаписів ігор, техніко-тактичні навчальні ігри, тактичне моделювання, зворотний зв'язок і рефлексію, навчальні семінари й майстеркласи; механізми для накидання воланів і різні давачі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каратник, І., Гречанюк, О. (2008). Контроль швидкісно-силової підготовленості у бадмінтоні. Молода спортивна наука України. № 1. С. 140–145. <https://repository.ldufk.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e9305fe8-cf19-4455-8f0a-e4c8a70fc456/content>
2. Прус, О. В., Лабскір, В. М. (2009). Проблематика рейтингу в бадмінтоні та наслідки його використання. <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-02/09pevrcu.pdf>
3. Сірик, А. (2022). До питання впровадження варіативного модулю «бадмінтон» у новій українській школі. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення. С. 117–121. <https://journals.urau.ua/hdafk-tmf/article/view/284880>
4. Сутула, О., Невелика, А., Чуча, Ю. (2021). Бадмінтон як один із засобів оздоровчо-рекреаційної діяльності студентів. Слобожанський науково-педагогічний вісник. 6 (86). С. 45–49. doi:10.15391/sns.v.2021-6.007 <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1492381>
5. Abián, P., Abián-Vicén, J., & Sampedro, J. (2012). Anthropometric Analysis of Body Symmetry in Badminton Players. *International Journal of Morphology*. 30 (3). P. 945–951. <https://dx.doi.org/10.4067/S0717-95022012000300030>
6. Cabello, David & González-Badillo, Juan. (2003). Analysis of the characteristics of competitive badminton. *British journal of sports medicine*. Vol. 37. P. 62–6. DOI:10.1136/bjbm.37.1.62
7. De Waegeneer, E., Constandt, B., Van Der Hoeven, S. & Willem, A. (2019). Badminton Players' Moral Intentions: A Factorial Survey Study Into Personal and Contextual Determinants. *Frontiers in Psychology*. Vol. 10:2272. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02272 <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2019.02272/full>
8. Goh, S. L., Ling, W., Li, L., Kuan, G., Chongwei, L., & Ling, E. (2024). Athlete Identity, Resilience, Satisfaction with Life and Well-Being of Para Badminton Players: A Multinational Survey. *Malaysian Journal of Medical Sciences*. 31. P. 173–184. doi:10.21315/mjms2024.31.3.13
9. Hensley, L. D. & Paup, D. C. (1979). A survey of badminton injuries. *British Journal of Sports Medicine*. 13. P. 156–160. doi: 10.1136/bjbm.13.4.156
10. Jaworski, J., Žak, M. (2015). The Structure of Morpho-Functional Conditions Determining the Level of Sports Performance of Young Badminton Players. *Journal of Human Kinetics*. 14;47. P. 215–23. doi: 10.1515/hukin-2015-0077. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4633257/>
11. Shukor, S. A., Sharif, N. M., & Alwi, M. K. (2024). Exploring the motivational factors influencing youth attendance at badminton matches. *Journal of Event, Tourism and Hospitality Studies*. 4. P. 94–110. <https://doi.org/10.32890/jeth2024.4.7>

REFERENCES

1. Karatnyk, I., Hrechaniuk, O. (2008). Control of speed and strength fitness in badminton. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy*, 1, 140–145. <https://repository.ldufk.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e9305fe8-cf19-4455-8f0a-e4c8a70fc456/content> (in Ukr.).
2. Prus, O. V., Labskir, V. M. (2009). *The issue of rating in badminton and the consequences of its use*. <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-02/09pevrcu.pdf> (in Ukr.).
3. Siryk, A. (2022). On the issue of implementing the variable module «badminton» in the new Ukrainian school. *Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia riznykh verstv naselennia*. 117–121. <https://journals.urau.ua/hdafk-tmf/article/view/284880> (in Ukr.).
4. Sutula, O., Nevelyka, A., Chucha, Yu. (2021). Badminton as a means of health and recreational activities for students. *Slobozhanskyi naukovopedagogichnyi visnyk*, 6(86), 45–49. doi:10.15391/sns.v.2021-6.007 <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1492381> (in Ukr.).
5. Abián, P., Abián-Vicén, J., & Sampedro, J. (2012). Anthropometric Analysis of Body Symmetry in Badminton Players. *International Journal of Morphology*, 30(3), 945–951. <https://dx.doi.org/10.4067/S0717-95022012000300030>
6. Cabello, David & González-Badillo, Juan. (2003). Analysis of the characteristics of competitive badminton. *British journal of sports medicine*. 37. 62–6. DOI:10.1136/bjbm.37.1.62
7. De Waegeneer, E., Constandt, B., Van Der Hoeven, S. & Willem, A. (2019). Badminton Players' Moral Intentions: A Factorial Survey Study Into Personal and Contextual Determinants. *Frontiers in Psychology*. 10:2272. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02272 <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2019.02272/full>
8. Goh, S. L., Ling, W., Li, L., Kuan, G., Chongwei, L., & Ling, E. (2024). Athlete Identity, Resilience, Satisfaction with Life and Well-Being of Para Badminton Players: A Multinational Survey. *Malaysian Journal of Medical Sciences*. 31. 173–184. doi:10.21315/mjms2024.31.3.13.
9. Hensley, L. D. & Paup, D. C. (1979). A survey of badminton injuries. *British Journal of Sports Medicine*. 13:156–160. doi: 10.1136/bjbm.13.4.156
10. Jaworski, J., Žak, M. (2015). The Structure of Morpho-Functional Conditions Determining the Level of Sports Performance of Young Badminton Players. *Journal of Human Kinetics*. 14;47:215–23. doi: 10.1515/hukin-2015-0077. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4633257/>
11. Shukor, S. A., Sharif, N. M., & Alwi, M. K. (2024). Exploring the motivational factors influencing youth attendance at badminton matches. *Journal of Event, Tourism and Hospitality Studies*, 4, 94–110. <https://doi.org/10.32890/jeth2024.4.7>

12. Winata, B., Brochhagen, J., Apriantono, T., & Hoppe, M. (2025). Match-play data according to playing categories in badminton: a systematic review. *Frontiers in Sports and Active Living*. Vol. 7:1466778. DOI: 10.3389/fspor.2025.1466778
12. Winata, B., Brochhagen, J., Apriantono, T., & Hoppe, M. (2025). Match-play data according to playing categories in badminton: a systematic review. *Frontiers in Sports and Active Living*. DOI: 10.3389/fspor.2025.1466778

Стаття надійшла до редколегії 13.03.2025

Прийнята до друку 19.06.2025

Підписана до друку 27.06.2025